

РЕЗЮМЕ НА ВЪЗРАЖЕНИЕ

Относно:

Доклад за Оценка на степента на въздействие на инвестиционно предложение "Проект "Яденица" увеличаване на обема на долния изравнител на ПАВЕЦ "Чаира" чрез изграждане на язовир "Яденица" и реверсивен напорен тунел за връзка с язовир "Чаира върху защитена зона BG 0001386 "Яденица".

и:

Допълнен доклад за Оценка на Въздействието върху Околната Среда /ОВОС/ за същото инвестиционно предложение.

Подател: Сдружение „Балканка“, гр. София, ул.Александър Малинов №87

Чрез своя представител: **Димитър Йорданов Куманов**
Адрес за кореспонденция: София1408, бул.П.Тодоров, бл.№8, вх.Д, ап.87,
Тел.0887 931 241, dkoumanov@abv.bg

I. Линкове

- Регистър на МОСВ по ОВОС:

<http://registers.moew.government.bg/ovos/lot/4424>

Тук най-интересният документ е писмото на МОСВ до инвеститора от 05.09.2014г., където, в раздел II, точки 1 и 2 компетентният орган /МОСВ/ очаква значително отрицателно въздействие, а после в ДОСВ експертите твърдят, че няма да има такова, без никакви смекчаващи мерки.

- Доклад по ОВОС:

http://www5.moew.government.bg/?page_id=45828

- Доклад по ОСВ:

http://www5.moew.government.bg/?page_id=45470

II. Хидрология, пренос на седименти и осигуряване миграцията на рибите.

Язовир Яденица е част от хидровъзел Белмекен-Сестримо-ПАВЕЦ Чаира. Чрез него се увеличава обемът на долния изравнител на ПАВЕЦ Чаира, като съществуващият язовир Чаира се свързва с реверсивен напорен тунел с бъдещия язовир Яденица, който е в в дефилето на едноименната река, източно от река Чаирска и Крива река. Частична схема на водохващанията на деривационен канал Яденица и язовирите от хидровъзела може да се свали от тук:

<http://dams.reki.bg/uploads/Docs/Files/Yadenitsa%20channel.jpg>

Червените кръгчета показват осем водохващания на канал Яденица, които ще се закрият, защото новият язовир хваща водата така или иначе. Сините кръгчета са водохващания на малки реки, които остават да функционират след пускането на язовира - общо 14 на брой. На картата не са показани

водохващания от №6 до №12, както и поне единадесет дренажни водохващания на пресъхващи малки дерета.

Река Яденица навлиза в 33 Яденица малко под язовира, а защитената зона приютява приоритетни местообитания и приоритетни видове.

В ложето на язовира също са налице приоритетни местообитания и местообитания на приоритетни видове, в рамките на 33 Рила Буфер.

Всички водохващания, освен едно /№15/ не изпускат капка вода, нямат рибни проходи и блокират напълно преноса на седименти. Доказателство са множество проверки на сдружение Балканка и констативен протокол от съвместна проверка с БДИБР на 17.05.2017г.

http://dams.reki.bg/uploads/Docs/Files/PROTOCOL_BDIBR_YADENIZA.pdf

- В протокола е описано и че не е осигурена хидравличната непрекъсваемост на реките /имаме го в оригинал/. Това е нарушение на чл.118ж, ал.1, т.4 от ЗВ.
- Освен водохващане №18", останалите са на реки със средно многогодишно водно количество под 100 л/сек - това е нарушение на чл.118ж, ал.1, т.2 от ЗВ.
- Без №15, всички водохващания не изпускат капка вода в реките. В ДОВОС и ДОСВ е предвидено само водохващане №5 да бъде премахнато, а останалите 13 водохващания на канала Яденица ще продължат да хващат 100% всичката вода. Това е нарушение на чл.117, ал.4 от ЗВ.
- На всички водохващания няма рибни проходи, на бъдещия язовир също няма рибен проход в проекта. Това е нарушение на чл.44б ал.1 и 2 от ЗРА.
- Нивото на водата в язовира е предвидено да се качва с 30 метра за 20 часа при генераторен режим и да спада с 30 метра за 22.5 часа целогодишно. Това е нарушение на чл.44в от ЗРА във връзка с чл.32, ал.1 и приложение №1 от ЗРА. ЗРА изисква през размножителния период на рибите да се поддържа оптимално ниво на водата в язовира за развитието на хайвера и личинките, освен при риск от наводнения. Размножителният период на балканската пъстърва е четири месеца и нивото на водата не трябва да се променя в този период.
- Непосредствено под долната граница на 33 Яденица е предвидено водохващане на МВЕЦ Яденица, който на практика ще работи на екологичните води, които ще се изпускат под язовира - 80л/сек според ДОСВ, към които се прибавят водите само от водохващане №5 на Юндолската река, която е много малка. **До това водохващане в момента достигат води, които са замърсени** от урбанизираната територия и от животновъдството в района на Юндола. Експертите са препоръчали да се пусне единственото водохващане, при което водата пристига замърсена и това е единствената смекчаваща мярка, предвидена в ДОСВ, а тази мярка може да унищожи живота в река Яденица, в рамките на защитената зона.
- По отношение на седиментите, ПУРБ 2016-2021 на ИБР изисква да има предварително съгласуван от директора на БДИБР технологичен проект за транспорт на седименти. Такъв проект въобще няма и въпреки това БДИБР съгласува, а МОСВ одобрява докладите.

От горното произлиза, че в река Яденица, която ще бъде хваната изцяло от язовира и ще се изпускат едни мижави 80л/сек под него, на която остават да

пресушават притоците напълно поне **13 /тринадесет/** действащи водохващания на течащи реки и още поне единадесет дренажни водохващания на всяко пресъхващо дере, и от единственото водохващане, което ще се премахне, **пристига замърсена вода**, и на която река, непосредствено над защитената зона, има язовир със 110 метра висока стена и 315 метра корона, а непосредствено под защитената зона ще има чисто нов ВЕЦ, **е гарантирано увреждането на предмета на опазване в защитената зона, при положение че миграцията на рибите и преносът на седименти е блокиран напълно.**

И МОСВ е одобрило ДОВОС/ДОСВ, които твърдят обратното, и че няма да има отрицателни кумулативни въздействия върху реката и върху 33 Яденица, и че всичко с проекта на ИП е наред, въпреки описаните по-горе нарушения на ПУРБ на ИБР, ЗВ и ЗРА.

МОСВ и БДИБР не приемат засега поканата от сдружение Балканка да се извърши физикохимично и биологично изследване на Юндолска река над водохващане №5, за да се установи доколко е замърсена.

III. Допустимост на ИП спрямо ПУРБ 2016-2021 на ИБР.

В приложение 5 към раздел 5 от ПУРБ 2016-2021 на ИБР е допуснато изключение по чл.156е за непостигане целите на водното тяло река Яденица от новия язовир. Това е извършено в нарушение на чл.41, ал.3 от Наредба №1 от 1-ви юли 2016г. за одобряване на методика за обосноваване на изключенията по чл.156б до 156е от ЗВ, защото процедурите по ОВОС/ОС не са били изпълнени към момента на влизане на ПУРБ в сила и чак понастоящем МОСВ одобрява докладите по ОВОС/ОСВ.

Нарушен е и чл.4, ал.5 от горесцитираната методика, защото водното тяло река Яденица е в неизвестно химично състояние съгласно ПУРБ 2016-2021 на ИБР.

БДИБР са обосновали изключението в ПУРБ без дори да са видели водохващанията на канала Яденица. За първи път ги видяха на 17.05.2016г., след едногодишни покани от сдружение Балканка да бъдат заведени там.

IV. Въздействия върху водните животни.

Река Яденица, която попада в 33 Яденица, се обитава от видове по приложение 2 на ЗБР - Видра *Lutra lutra*, Маришката мряна *B. plebejus* и приоритетния вид Ручеен рак *Austropotamobius Torrentium* - видът е регистриран, съгласно стандартния Натура формуляр за зоната. В рамките на 33 Яденица реката се обитава от балканска пъстърва *Salmo trutta*, която не е защитен вид, но има основна роля в екосистемата. Блокирането на преноса на седименти ще има значително отрицателно въздействие върху местобитанията на ручейния рак и на бентосната ценоза, поради отмиването на финия дънен субстрат в частта от реката под язовира и липсата на нов приток на седименти. Преносът е напълно блокиран и по всичките притоци, заради водохващанията на канала Яденица.

Блокирането на миграцията на рибите също е пълно при язовира и по притоците. Освен това река Яденица е осъдена вечно на абсолютно маловодие поради нарушения хидрологичен режим, описан по-горе. При такова маловодие рибите не са активни въобще и дори ЗРА забранява риболова в такива случаи. Ето защо се очаква значителен отрицателен кумулативен ефект върху

популацията на пъстървата. А тя е основна храна за видрата и изобщо формира основната биомаса в реката, което е от значение и за останалите видове водни животни.

V. Нарушения на ЗБР.

Заради новото ИП, за река Яденица в ПУРБ 2016-2021 на ИБР е обосновано изключение по чл.156е от ЗВ за непостигане целите на водното тяло, което също доказва безусловно, че екологичното състояние на реката ще се влоши. Тоест ПУРБ също доказва, че ще има значително отрицателно въздействие и върху водните животни в реката, а тя се обитава от приоритетен за опазване вид в рамките на защитената зона. В реката са налице и воднозависими приоритетни природни местообитания. Следователно трябва да се изпълнят условията на чл.33, ал.2 и чл.34 от ЗБР. Такова нещо въобще не е предвидено. В нарушение на съпътстващи документи към Европейските директиви, въобще не е разглеждано въздействието върху ЗЗ Рила Буфер, която е предложена, но е отложена за обявяване, и заради която има открита наказателна процедура от ЕК. **Според ДЕО и ДОСВ на ПУРБ 2010-2015 на ИБР всеки нов язовир представлява драстична негативна прмяна и само МОСВ може да одобри доклади с обратните твърдения..**

VI. Осигуряване на материалите за стената на язовира.

Съгласно описанието на ИП в ДОВОС/ДОСВ, стената на язовира е каменно насипна, с обем **2.5** милиона кубически метра. В ДОВОС е казано, че материал за каменно насипната язовирна стена ще се осигури от изкопаната маса за реверсивния тунел /само **0.27** милиона кубически метра/ и основната част се предвижда от ложето на водохранилището. За целта ще са необходими огромни количества взрив, който в ДОВОС не е уточнен като количество, нито е разгледано въздействието на взривните работи върху ЗЗ Рила Буфер. В ДОВОС се твърди, че въздействието от прахово и газово замърсяване от взривните дейности и от тежката строителна механизация и автотранспорт ще е краткотрайно, а строителството на язовира ще трае около шест години. И има вилна зона непосредствено под стената на язовира. Що се отнася до транспортните схеми - пътят между Големо Белово и разклона към язовира е около 20 километра, изключително тесен и с множество остри завои. Това е предпоставка за катастрофи при отчитане на тежката голямогабаритна техника, която ще натоварва движението непрекъснато. Няма нито дума по този въпрос в одобрените от МОСВ доклади.

VII. Икономически показатели.

Полезният обем на язовира е **9.2** милиона кубически метра. Мъртвият обем на язовира е **4.3** милиона кубически метра. Обемът на стената е **2.5** милиона кубически метра. Съотношението на полезния към мъртвия обем е **2.14**, а съотношението на полезния обем, към обема на стената е **3.68**. По тези показатели язовир Яденица е най-глупавия язовир в света.

VIII. Сеизмична осигуреност.

Съгласно геоложкия профил от приложение 6 към ДОСВ, от новия язовир Яденица, до стария язовир Чаира, скалният масив е раздран от тектонски нарушения, пукнатини и разломи. Разломите са десет и са разположени напречно на тунела, а известният Яденишки разлом /30 метра широк/

преминава по левия бряг покрай стената на язовира, в зоната на енергогасителя, според ДОВОС. Районът на новото строителство попада в зона с най-високия сеизмичен хазарт за България, съгласно картата на сеизмичното райониране от Наредба № РД-02-20-2/27.01.2012 за проектиране на сгради и съоръжения в земетръсни райони - приложима задължително за новия язовир и новия тунел.

Чл.171 и чл.172 от горната Наредба не разрешават строителството на язовири при такива условия заради сеизмичната сигурност. А язовир Яденица не е обикновен язовир - 9.2 милиона кубически метра вода ще се появяват за 20 часа и ще изчезват за 22.5 часа от него. Това означава пулсиращо натоварване върху нестабилната геоложка основа, което може само да предизвика земетресение. И най-малкото движение в разломите, ще доведе до разкъсване на облицовката на тунела и до изтичане на вода под налягане от 30 тона на квадратен метър. Ако това стане в Яденишкия разлом, нищо не може да спре водата в задръстеното от храсталаци и дървета речно корито и тогава Големо и малко Белово ще бъдат отнесени в Егейско море, заедно с вилната зона под язовира.

И МОСВ не прие предложението въпросът със сеизмичната сигурност да бъде разгледан от НЕСУТРП към МРРБ, който да се произнесе допустимо ли е за язовира да се нарушават изрични забрани на нормите.

IX. Сигурност на населените места и имуществото на хората

Голяма част от къщите покрай главната улица на село Големо Белово са в много лошо техническо състояние. Ще бъдат непоправимо увредени от преминаването на тежката техника. Ако паднат внезапно, може да има и жертви. В одобрените от МОСВ ДОВОС/ДОСВ няма нито дума по този въпрос.

Поради наличието на множество тектонски нарушения и пукнатини в ложето на язовира, вода ще блика отвсякъде в целия район около язовира, точно както при Цанков Камък, който все още не може да бъде спрян. В този смисъл има огромен риск за вилната зона под язовира и за пътя Белово-Юндола. МОСВ не може да одобрява подобно ИП, защото хората също са елемент от околната среда.

X. Язовир Яденица ще е следващия Цанков камък на шията ни!

Освен множеството тектонски нарушения и пукнатини в ложето на язовира, има и десет разлома по трасето на тунела между Яденица и Чаира. Там ще тече като сито - повече от Цанков камък.

Ето какво се случва с Цанков камък от около месец насам:

<https://www.plamak.bg/nek-iztochihme-tsankov-kamak-zashtoto-gubim-voda-v-ronlivi-skali-shte-oblitsovame-otvorite/>

Ето какво причиняват на река Въча под Цанков камък тия дни престъпниците от НЕК.

<http://dams.reki.bg/0497-dam/2017-07-15>

И всичката риба измря в реката...